

WAGENINGEN
UNIVERSITY & RESEARCH

Doelgroepen groenblauwe routes

DATE
August 2, 2021

AUTHOR
Martin Goossen

Inhoud

1	Inleiding	5
1.1	Aanleiding	5
1.2	Literatuur doelgroepen bij lopen	5
2	Doelgroepen op hoofdlijnen	7
2.1	Inleiding	7
2.2	Haast	8
2.3	Traag	8
2.4	Gezelligheid	9
2.5	Even er tussen uit	9
2.6	Hondenbezitters	9
2.7	Interesse	9
2.8	Natuurbeleving	10
2.9	Fysieke uitdaging	10
2.10	Kinderen	10
2.11	Werk en onderwijs	10
2.12	Voetgangers met een beperking	11
2.13	Toeristen	11
3	Handelingsperspectieven voor gemeenten	12
3.1	Inleiding	12
3.2	Zoveel mogelijk doelgroepen: Groenblauwe route	13
3.3	50% van de doelgroepen: Veilige groene omgeving routes	13
3.4	Zones met een specifieke belevings sfeer	15
4	Conclusies en aanbevelingen	16
5	Literatuur	17
6	Bijlage 1 Motieven bij recreatie in het landelijk gebied	18
7	Bijlage 2 Indicatoren die essentieel (2) of aangenaam (1) zijn bij de doelgroepen.	19

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De komende jaren staan gemeenten voor grote ruimtelijke opgaven zoals de klimaatadaptatie, wateropgave en woningopgave. In veel steden moeten er duizenden woningen bij komen en de discussie over verdichting van de binnenstad is dan ook volop gaande. Gelijktijdig is er de wens om die steden ook groener te maken waar mensen zich prettig kunnen bewegen en verblijven. De stad als gezonde, veilige en aantrekkelijk habitat voor mensen waar het goed lopen is. Lopen is de meest schone, stille en veilige modaliteit die de minste ruimte vraagt en geen externe brandstof gebruikt. Vandaar dat lopen steeds hoger op de politieke agenda komt.

Om een omgeving loopvriendelijk te maken, hebben ontwerpers, planologen, stedenbouwkundigen, verkeersontwerper, architecten handvatten nodig. Het gaat daarbij om enerzijds het verhogen van planologische en stedenbouwkundige ingrepen zoals verdichting, menging van functies, het verkeer- en vervoersysteem en stratenpatroon. Anderzijds gaat het om een goede ruimtelijke inrichting die verleid tot lopen zoals toegankelijkheid, comfort, veiligheid en aantrekkelijkheid.

Veel gemeenten hebben nog geen helder beeld van het netwerk en kwaliteit van looproutes in hun stad of dorp. De vraag is waar de kansen liggen om zowel te verdichten als de beloopbaarheid te vergroten? Daarom is een loopscore (Goossen et al, 2021) ontwikkeld waarbij de kwaliteit van elk voetpad, en fietspad of rijbaan als er geen voet- of fietspad is, wordt gemeten op basis van 160 indicatoren. De indicatoren zijn in dit project gekoppeld aan doelgroepen, waarbij via expert judgement en literatuur is aangegeven in hoeverre een indicator belangrijk is voor een bepaalde doelgroep.

1.2 Literatuur doelgroepen bij lopen

De redenen om te lopen verschillen per doelgroep. Een doelgroep is een groep mensen waarop een bepaalde actie is gericht, die men met een bepaalde aanpak probeert te bereiken (Geerts et al., 1984). De bekendste indeling is het onderscheid in utilitaire en recreatieve voetganger. Utilitair richt zich meer op het zakelijk verkeer waarbij er meer sprake is van een verplichting om iets te doen of naar iets te gaan. Het recreatieve lopen is meer gericht op een keuze in de vrije tijd om te gaan lopen en wordt vaak aangeduid als wandelen. Dit onderscheid is terug te vinden in de overheidstaken. Utilitair lopen zit meestal bij afdelingen die met mobiliteit te maken hebben en recreatief lopen zit vaker bij afdelingen als sport, recreatie en natuur.

Deze indeling gaat voorbij aan de behoefte van sommige voetgangers en wandelaars om elementen uit beide te combineren. Niet de snelste route van huis naar werk maar de mooiste of een vergadering houden al lopend in een park (weeting). Het onderscheid tussen utilitair en recreatief wordt steeds minder duidelijk.

Het onderscheiden van doelgroepen is geen doel op zich, maar een middel om de ruimtelijke inrichting zo goed mogelijk af te stemmen op de geselecteerde groep. Een doelgroep wordt onderscheiden op basis van bepaalde criteria/kenmerken zoals:

- Demografische kenmerken bijvoorbeeld leeftijd, geslacht, etniciteit;
- Socio-economische kenmerken bijvoorbeeld opleiding, inkomen, huishoudsamenstelling;
- Geografische kenmerken bijvoorbeeld woonachtig in stad of op het platteland;
- Psychografische kenmerken bijvoorbeeld attitudes, interesses, opinies en normen en waarden.

De laatste jaren is vooral een indeling naar psychografische kenmerken populair. Het idee is dat mensen gemeenschappelijk gedrag laten zien op basis van behoeften en waarden, over de verschillende leeftijdsgroepen etc. heen. Het maken van een voor lopen aantrekkelijke ruimtelijke inrichting betekent dat de eisen, wensen en motieven van de doelgroep vertaald moeten worden in concrete maatregelen t.a.v. inrichting en beheer. Deze maatregelen bestaan uit:

- Gebruikswaarde: bepalen welke voorzieningen noodzakelijk of gewenst zijn. Te denken valt aan voetpaden, bankjes, bewegwijzerde routes etc. Doelgroepen verschillen in de mate waarin ze waarde hechten aan voorzieningen.
- Belevingswaarde: bepalen hoe de omgeving zintuigelijk wordt ervaren. Hierbij zijn vooral de afwisseling in de openbare ruimte en het kunnen ervaren van bijvoorbeeld rust van belang. Doelgroepen verschillen in de mate waarin ze behoefte hebben aan een zintuigelijke ervaring.

In de literatuur over een loopvriendelijke omgeving is er vaak een indeling naar demografische kenmerken zoals op leeftijd (ouderen, kinderen) of geslacht (onveilige plekken voor vrouwen). Indeling op alleen leeftijd heeft beperkingen want een kwieke senior van 75 jaar gebruikt en beleefd de omgeving anders dan een verzwakte senior van 75 jaar. Ook is er vaak aandacht voor een kindvriendelijke omgeving. De doelgroep kinderen is gebaseerd op gemeenschappelijke kenmerken als hun lengte (ooghoogte) omdat ze niet de hele omgeving kunnen zien, gericht gedrag bij achter een bal aanrennen en behoefte aan spelen.

Doelgroepen worden ook in het vrijetijd domein onderscheiden. Doelgroepen zijn dan vaak ingedeeld naar de recreatieactiviteiten die mensen ondernemen. De kern van recreatie kan omschreven worden als het 'ergens anders zijn'; het ontsnappen aan de alledaagse werkelijkheid. De manier waarop dit ontsnappen plaatsvindt, verschilt echter met het motief waarmee mensen gaan recreëren. Doelgroepen zijn dus ook te onderscheiden naar motief. Doelgroepen op basis van motieven (Goossen & de Boer, 2008) zijn gebaseerd op deze verschillen in intensiteit van ervaringen van bezoekers en wat men in recreatie zoekt dan wel ontvlucht. Zo heeft Goossen et al (2009) vijf motieven onderscheiden voor recreatief wandelen, namelijk Gezelligheid, Even tussen uit, Interesse, Opgaan in de natuur en Fysieke uitdaging (bijlage 1). Uit onderzoek blijkt dat dezelfde persoon diverse motieven heeft om te lopen, onder andere afhankelijk van tijd, ruimte en weersomstandigheden. En daarmee tot diverse doelgroepen kan behoren bij diverse wandelingen (één keer met het motief Gezelligheid en een andere keer met het motief Uitdaging) of zelfs tijdens een wandeling. Uit onderzoek (Goossen et al, 2009) blijkt dat er significante verschillen zijn tussen de motieven en de gebruiks- en belevingswaarden. Dit betekent dat de ruimtelijke inrichting ook diverse belevingsssferen zal moeten bieden zodat er keuze is waar te lopen/wandelen afhankelijk van de motieven.

Een andere indeling van doelgroepen is die naar de mate van mobiliteit zoals voetgangers met een fysieke beperking, ouderen met een lagere loopsnelheid of spelende kleine kinderen. De mate van haast kan bij lopen een onderscheidend element zijn. Neem je de directe route van A naar B om op tijd te zijn of is er meer tijd om rond te wandelen. De doelgroep met haast zal een zo snel mogelijke route kiezen. Andere doelgroepen hebben meer tijd en lopen om gezellig te gaan winkelen, om er even tussen uit te zijn, de hond uit te laten, een stad te bezichtigen als toerist, van de natuur in het park te genieten of om een fysieke inspanning te leveren.

2 Doelgroepen op hoofdlijnen

2.1 Inleiding

Welke doelgroepindeling er gekozen wordt is mede afhankelijk van de beleidsopgave. Vandaar dat hier een indeling wordt gepresenteerd die daar rekening mee houdt. Het is een combinatie van leeftijd, activiteit, mobiliteit en motieven, waarbij er andere wensen¹ zijn ten aanzien van de voetgangersinfrastructuur. Daarbij moet worden opgemerkt dat er enig overlap zit tussen de doelgroepen en dat een voetganger meer motieven c.q. kenmerken kan hebben tijdens een wandeling. Ook kan dezelfde voetganger de ene dag tot een bepaalde doelgroep behoren en een andere dag tot een andere doelgroep. Dit alles heeft geleid tot twaalf doelgroepen bij voetgangers, deels gebaseerd op de korte literatuurstudie en op expert judgement, onder andere van Kenniscentrum groen & Handicap:

- Haast
- Traag
- Gezelligheid
- Tussen uit
- Interesse
- Natuurbeleving
- Fysieke uitdaging
- Hondenbezitter
- Kinderen
- Werk en onderwijs
- Voetgangers met een beperking
- Toeristen

Om het lopen te stimuleren is het wenselijk om de kwaliteit van de voetgangersinfrastructuur in overeenstemming te brengen aan de wensen en eisen van deze doelgroepen. De kwaliteit van de voetgangersinfrastructuur is gemeten via een loopscore die gebaseerd is op 160 indicatoren (Goossen et al, 2021). Deze indicatoren zijn per doelgroep bekeken of ze van belang zijn (Tabel 1). Daarnaast is ingeschat in hoeverre een indicator essentieel is voor de doelgroep of het lopen voor deze doelgroep veraangenaamd of niet. De overgebleven indicatoren uit het totaal van 160 zijn van belang maar hebben niet direct een meerwaarde (zie Bijlage 2).

Tabel 1 Aantal indicatoren dat van belang is per doelgroep per hoofdindicator.

Hoofdindicator	Haast	Traag	Gezelligheid	Tussen uit	Hondenbezitter	Interesse	Natuurbeleving	Fysieke uitdaging	Kind	Werk en Onderwijs	Beperking	Toerist	Totaal indicatoren
Infrastructuur	7	7	6	8	4	3	5	7	8	6	10	7	11
Omgevingskwaliteit	6	8	2	8	0	2	3	4	1	8	8	4	8
Directheid	3	6	3	3	1	2	0	1	4	7	8	3	9
Toegankelijkheid	25	10	4	22	3	3	2	22	4	10	26	2	32
Levendigheid	5	5	10	8	1	5	0	2	5	5	3	7	12
Allure	1	1	3	3	0	4	0	1	0	0	1	4	5
Veiligheid	11	13	5	13	3	0	0	8	10	13	13	8	23
Aantrekkelijkheid	11	28	25	43	25	11	11	22	23	29	23	24	55
Bewegwijzering	2	0	4	1	0	5	0	0	1	0	0	5	5
Totaal	71	78	62	109	37	35	21	67	56	78	92	64	160

Uit tabel 1 blijkt dat niet alle 160 indicatoren van belang zijn bij de onderscheiden doelgroepen. De doelgroepen verschillen naar het belang van de indicatoren en daarmee zal de kwaliteit van een

¹ De wensen zijn via expert judgement en literatuur bepaald. Er is (nog) geen onderzoek gedaan onder voetgangers.

loopmogelijkheid ook verschillen. Als voor een bepaalde doelgroep een loopmogelijkheid een goede kwaliteit heeft, dan is het niet vanzelfsprekend dat dit ook geldt voor een andere doelgroep.

Bij voetgangers met het motief "even er tussen uit" lijken de meeste indicatoren van belang te zijn. Voor voetgangers met het motief "natuurbeleving" zijn minder indicatoren van belang. Uit tabel 1 blijkt ook dat voor alle doelgroepen er één hoofdindicator is die veel indicatoren heeft die van belang zijn. Voor de meeste doelgroepen is dat hoofdindicator Aantrekkelijkheid. Voor de voetganger met Haast, Met een Beperking en met het motief Fysieke Uitdaging is dat Toegankelijkheid. Het betreft hier vooral obstakels op het voetpad die het lopen hinderen.

Voor voetgangers met een Beperking, Kinderen en voetgangers met het motief "Tussen uit" zijn relatief veel indicatoren van belang bij de hoofdindicator Infrastructuur. Voor voetgangers met een Beperking, die Traag bewegen, tijdens Werk en onderwijs en met het motief "Tussen uit" zijn relatief veel indicatoren van belang bij de hoofdindicatoren Omgevingskwaliteit en Veiligheid. Relatief veel indicatoren bij de hoofdindicator Directheid zijn van belang voor voetgangers met een Beperking, en tijdens Werk en onderwijs. Voor voetgangers met het motief "Gezelligheid" zijn relatief veel indicatoren van belang bij de hoofdindicator Levendigheid. Voor Toeristen en voetgangers met het motief "Interesse" zijn relatief veel indicatoren van belang bij de hoofdindicatoren Allure en Bewegwijzering.

Per doelgroep zijn er per hoofdindicatoren indicatoren die meer of minder van belang zijn. Omdat de hoofdindicator Aantrekkelijkheid voor veel doelgroepen van belang lijkt te zijn, worden hier de groenblauwe indicatoren beschreven. Het belang van de overige indicatoren staat in bijlage 2 maar wordt hier niet uitgebreid beschreven. Deze beschrijving is wel op te vragen bij WENR.

2.2 Haast

Deze voetganger wil snel van A naar B om op tijd te zijn, bijvoorbeeld om de bus te halen of om op tijd op school te zijn of het begin van een theatervoorstelling niet te missen.

Voor de voetganger met haast heeft een groenblauwe route niet direct een grote meerwaarde. Het aanwezig zijn van bomen en water kan wel de beloopbaarheid veraangenamen doordat het een verkoelend effect heeft. Om dit te creëren zijn er dus bomen met een brede kruin nodig bij die routes waar veel voetgangers met haast lopen zoals rond een ov-knooppunt.

2.3 Traag

Deze voetganger beweegt zich traag, al dan niet met een kinderwagen of rollator. Deze doelgroep bestaat vaak uit (hoog) bejaarden, jonge gezinnen maar ook zeer zwaarlijvige voetgangers.

Om deze doelgroep te stimuleren om te blijven lopen, is het erg belangrijk om ze te verleiden met een buurt of wijk die een groene uitstraling heeft via bomen, voortuinen, struiken, bloembakken, groene gevels en gemengd landgebruik. En lopen langs water (rivier, beek, vijver en oevers) maakt het aangenamer. Goed onderhouden groenblauwe routes naar park en plantsoenen, bos en natuurgebied, recreatiegebied en begraafplaatsen in directe omgeving zijn belangrijk evenals rond verzorgingshuizen, buurten waar veel ouderen wonen of veel mensen met obesitas.

2.4 Gezelligheid

Deze doelgroep gaat met gezin, familie of vrienden lopen (funshoppen, wandeling voor plezier) en verblijft graag op ontmoetingsplekken zoals terrassen of parken.

Groenblauwe routes maakt het voor deze doelgroep gezelliger via een groene uitstraling zoals aankleding met bomen, groene gevels, bloembakken en goed onderhoud van het groen. Routes langs water (rivier, beekjes, vijvers en oevers) naar bos en natuurgebieden maken het aangenaam en langs een gracht lopen maakt het lopen voor deze doelgroep ook plezierig.

2.5 Even er tussen uit

Deze doelgroep wil even de batterij weer opladen en onthaasten via een ommetje zodat ze in een andere sfeer komen.

Voor deze doelgroep is het goed onthaasten in een buurt of wijk die een groene uitstraling heeft via bomen, houtwallen, voortuinen, struiken, bloembakken, groene gevels, groene bermen en gemengd landgebruik. En lopen langs water (kanaal, gracht, oevers, wadi) maakt het aangener. Goed onderhouden groenblauwe routes naar park en plantsoenen, bos en natuurgebied, recreatiegebied en begraafplaatsen met veel biodiversiteit in directe omgeving zijn aangenaam om een ommetje te maken.

2.6 Hondenbezitters

Een specifieke doelgroep omdat er een verplichting is om de hond elke dag uit te laten, waarbij soms een auto als vervoer wordt gebruikt.

Voor deze doelgroep is een route in een buurt of wijk die een groene uitstraling aangenaam. Dit kan via bomen, houtwallen, struiken, groene gevels, droge greppel en gemengd landgebruik. En lopen langs water (beek, sloot, vijver, oevers, wadi) maakt het leuk omdat de hond dan kan zwemmen. Groenblauwe routes naar, en parkeerplaatsen in bos, natuurgebied en agrarisch gebied, zijn aangenaam voor deze doelgroep.

2.7 Interesse

Deze doelgroep is geïnteresseerd in cultuur en historie en de verhalen over een gebied en loopt deze plekken af.

Deze doelgroep heeft geen speciale wensen voor een groenblauwe route, maar een botanische tuin kan wel een bestemming zijn.

2.8 Natuurbeleving

Deze doelgroep gaat helemaal op in de natuur en weet daar heel veel van. Deze natuurvorschers gaan op zoek naar de biodiversiteit in de stad.

Voor deze doelgroep is een groenblauwe route erg interessant. Zowel groen als water kunnen biodiversiteit opleveren en voetpaden met bomen, houtwallen, groene bermen en een groene uitstraling maken het lopen aangenaam. Helemaal wanneer de route ook langs een rivier, beek of een natuurvriendelijke oever gaat richting bos of park.

2.9 Fysieke uitdaging

Deze doelgroep heeft als motief om de lichamelijke conditie op peil te houden en gaat daarom hardlopen, nordic walking of elke dag een flink eind lopen.

Het is voor deze doelgroep gezonder als een buurt of wijk een groene uitstraling heeft via bomen, houtwallen, struiken, groene bermen en gemengd landgebruik met bos, natuur- en agrarisch gebied en grasland. En hardlopen langs water (beek, rivier, kanaal, gracht, oevers, vijver) maakt het aangenamer.

2.10 Kinderen

Deze doelgroep ervaart de openbare ruimte op ooghoogte van een kind en gebruikt die ruimte om te spelen, voor ontspanning, inspiratie en sociaal contact.

Een groenblauwe route maakt het voor deze doelgroep aantrekkelijker om te spelen als een voetpad bomen heeft en er gemengd landgebruik met bos, natuurgebied, sportterrein en grasland is. En spelen langs water (beek, sloot, oevers, vijver wadi) maakt het uitdagender.

2.11 Werk en onderwijs

Deze doelgroep loopt tijdens een school- of werkperiode om naar een andere klas te gaan, buitenles te krijgen of een weeting (lopend vergaderen) te houden of maakt een lunchwandeling.

Het stressniveau verlaagt en de hersenen zijn actiever als er over een groenblauwe route wordt gelopen om te vergaderen of om naar de klas te gaan. Voor deze doelgroep is het dan ook belangrijk om in een buurt, wijk of bedrijventerrein te lopen die een groene uitstraling heeft via bomen, groene bermen, struiken, bloembakken, groene gevels en gemengd landgebruik. En lopen langs water (rivier, beek, gracht, vijver en oevers) maakt het aangenamer.

2.12 Voetgangers met een beperking

Deze doelgroep heeft fysieke, zintuigelijke (visueel, auditief) of verstandelijke beperkingen.

Groenblauwe routes zijn voor deze doelgroep prettig om te lopen. Dit kan bereikt worden door een buurt of wijk een groene uitstraling te geven via bomen en groene gevels die goed onderhouden zijn en gemengd landgebruik. En lopen langs water (rivier, beek, gracht, vijver en oevers) maakt het aangenamer.

2.13 Toeristen

Deze doelgroep bestaat uit toeristen en dagjesmensen die de stad of het dorp niet goed kennen.

Groenblauwe routes maakt het voor deze doelgroep aangenaam om te struinen via parken en een groene uitstraling geeft het meer allure zoals aankleding met bomen en bloembakken en gemengd landgebruik. Routes langs een rivier of beek naar bos en natuurgebieden maken het aangenaam. Langs een gracht lopen maakt het lopen voor deze doelgroep ook bijzonder.

3 Handelingsperspectieven voor gemeenten

3.1 Inleiding

Steden met een grote bouwopgave hebben te maken met meer voetgangers in dezelfde ruimte en moeten daar dus slim mee omgaan en keuzes maken. De consequenties van die keuzes bepaalt of de ruimte voetgangersvriendelijker wordt of niet. Daarbij is er geen standaardoplossing. Het is vrijwel ondoenlijk om in de openbare ruimte voor elke doelgroep een loopinfrastructuur te creëren die voldoet aan hun wensen. Daarvoor ontbreekt meestal de ruimte. Dat betekent dat veel doelgroepen gebruik maken van bestaande voetpaden. Een oplossing kan zijn door de voetpaden te verbreden zodat meer doelgroepen het voetpad gelijktijdig kunnen gebruiken. De standaard van een obstakelvrije doorgangsbreedte van 0,90-1,50 m zou dan verhoogd kunnen worden naar circa 2,7 m (coronaproof) met name in die gebieden waar veel verschillende doelgroepen gebruik maken van de voetpaden zoals routes naar parken, winkelcentra, ov-knooppunten.

De indeling in doelgroepen geeft handvatten aan beleidsmedewerkers wanneer ze zich toch willen concentreren op een bepaalde doelgroep en daarmee meer aandacht willen geven aan voor deze doelgroep specifieke wensen.

Het kan echter zijn dat wensen vanuit diverse motieven en kenmerken soms te verenigen zijn in dezelfde omgeving. Bij het ontwerpen van een voetgangersruimte zijn dan karakteristieken aan te wijzen die de ruimte voor veel gebruikers aantrekkelijk maken (CROW-KpVV, 2021). Om toch zoveel mogelijk doelgroepen te kunnen bedienen is gezocht naar indicatoren die gelden voor minimaal de helft van de doelgroepen gelden. De doelgroepen zijn echter niet allemaal even groot in omvang en dat zou ook een criterium kunnen zijn bij de selectie. Uit onderzoek blijkt (Goossen et al. 2010) dat van de Nederlandse bevolking circa 45% met het motief 'gezelligheid' recreatief gaat wandelen; 27% met het motief 'even tussen uit'; 14% met het motief 'fysieke uitdaging'; 8% met het motief 'opgaan in de natuur' en 7% met het motief 'interesse'. Deze gegevens kunnen niet toegepast worden op deze doelgroepindeling want ze zijn gebaseerd op recreatief wandelen in het landelijk gebied tijdens de vrijetijd. Maar het geeft wel aan dat er grote verschillen zitten in de omvang. De omvang van de doelgroep met Haast is moeilijk vast te stellen. Dit kan in principe iedere voetganger zijn die op een bepaalde tijd ergens moet zijn. Voor de doelgroep 'Traag' zijn de volgende data aan te houden: 80 jaar of ouder is 4,7% van de Nederlanders (CBS-statline, 2020) en in totaal heeft 13,9% van de Nederlanders van 18 jaar en ouder obesitas² en circa 500.000 kinderen zitten wellicht in een kinderwagen tijdens het lopen. Voor de doelgroep 'Kinderen' van 0 tot en met 10 jaar is de omvang 10% van de Nederlanders (CBS-statline, 2020). Voor de doelgroep 'werk en onderwijs' kunnen de data met reismotieven worden genomen. De motieven 'Van en naar het werk', 'zakelijk', 'diensten' en 'onderwijs' zijn samengevoegd en dan blijkt in 2019³ 13% van het totaal aantal km gemiddeld per persoon per jaar door deze doelgroep wordt gemaakt. In Nederland heeft ongeveer 1 op de 10 Nederlanders een matige of ernstige beperking en naar schatting hebben 142.000 mensen een verstandelijke beperking⁴ en kunnen dus tot de doelgroep voetgangers met een Beperking worden gerekend. Circa 20 miljoen buitenlandse Toeristen bezochten Nederland in 2019⁵ (CBS Statline).

Uiteindelijk gaat het bij gemeenten om aantrekkelijke routes tussen plekken te maken. Afhankelijk van de doelstelling van een gemeentebestuur kan een aantrekkelijke route omschreven worden als:

- de route zoveel mogelijk voldoet aan wensen van zoveel mogelijke doelgroepen;
- de route voor minimaal 50% van de doelgroepen aantrekkelijk is;

De aandacht kan ook uitgaan naar de plekken. Omgevingen met een specifieke belevings sfeer voor één of meer doelgroepen.

---

² <https://www.volksgezondheinzorg.info/onderwerp/overgewicht/cijfers-context/huidige-situatie#node-overgewicht-volwassenen>

³ 2020 is niet gekozen in verband met invloed van covid-19 pandemie

⁴ <https://www.allesoversport.nl/thema/meedoen-door-sport-en-bewegen/feiten-en-cijfers-over-het-aantal-mensen-met-een-beperking/>

⁵ 2020 is niet gekozen in verband met invloed van covid-19 pandemie

3.2 Zoveel mogelijk doelgroepen: Groenblauwe route

Er is een selectie gemaakt van de 160 indicatoren die voor 75% of meer van de doelgroepen gewenst zijn. Dat zijn 20 indicatoren. Het valt op dat het dan vooral groenblauwe indicatoren zijn. Uiteraard moeten deze routes bestaan uit voetpaden, maar ze moeten ook breed zijn en door, langs of naar een park gaan of bos of natuurgebied. De route moet onderdeel zijn van voetpadnetwerk en connectiviteit hebben met andere voetpaden. De route moet een groene uitstraling hebben door middel van privé en publiek groen waaronder bomen en gemengd landgebruik die voldoende koelte creëren. De route wordt aantrekkelijker als het langs een beekje gaat met oevers. Het voetpad moet gescheiden zijn van andere modaliteiten zoals een fietspad of een rijbaan want dat geeft te veel drukte. Op het voetpad zelf moet het ook niet te druk worden.

Alleen de doelgroepen Interesse en Haast (tabel 14) worden iets minder bediend met deze route, maar dit zijn in omvang niet erg grote doelgroepen, met uitzondering van doelgroep Haast wellicht.

Tabel 14 Indicatoren die essentieel (2) of aangenaam (1) zijn bij 75% van de doelgroepen.

Indicator	Doelgroepen												
	Haast	Traag	Gezelligheid	Tussen uit	Hondenbezitter	Interesse	Natuurbeleving	Fysieke uitdaging	Kind	Werk en Onderwijs	Beperking	Toerist	Som belang
Voetpad	2	2	1	2	2	2	1	1	2	2	2	2	21
Breedte wegdeel	2	2	2	1	1	1		2	2	2	2	1	18
Park en plantsoen		2	2	2	2		1	2	2	2	2	1	18
Verbinding voetpadnetwerk	2	1	1	2	1	1		2	1	2	1	1	15
Voetpad in park	1	1	1	2	2		1	2	1	1	1	1	14
natuurgebied		2	1	2	1		2	1	1	2	1	1	14
Bos		2	1	2	1		1	1	1	2	2	1	14
Lengte wegdeel connectiviteit	2	2		2	1	1		1	1	1	1	1	13
Verkeersdrukke	1	1	1	1	1			1	2	2	2	1	13
Groene uitstraling (privé en publiek groen)		2	1	2	1		1	1		2	2	1	13
Fietspad	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	12
Rijbaan	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	12
Loopdrukke	2	1	1	1	1			2	1	1	1	1	12
Bomen		2	1	2	1		1	1	1	1	1	1	12
Verkoelend effect	1	2	1	1			1	2		1	1	1	11
Beek		1	1	2	1		1	1	1	1	1	1	11
Modaliteitscheiding	1	1		1			1	1	2	1	1	1	10
Fietsdrukke	1	1	1	1	1			1	1	1	1	1	10
Gemengd landgebruik		1	1	2	1			1	1	1	1	1	10
Oever		1	1	1	1		1	1	1	1	1		9

De geselecteerde indicatoren zijn vrij goed te meten via de Loopscore (Goossen et al, 2021), want van bijna alle indicatoren zijn data opgenomen. Alleen data over de drukte (loop-, fiets- en verkeersdrukke) ontbreken.

3.3 50% van de doelgroepen: Veilige groene omgeving routes

Er kan ook een selectie worden gemaakt met indicatoren die voor 50% of meer van de doelgroepen gewenst zijn. Dan komen er nog 36 indicatoren bij boven de 20 indicatoren uit de groenblauwe routes. Het valt op dat dan indicatoren van de hoofdindicatoren Omgevingskwaliteit, Veiligheid en Aantrekkelijkheid een aanvullende rol gaan spelen.

De routes dienen dan zoveel mogelijk in een omgeving te liggen met zo min mogelijk geluidshinder van verkeer, hitte, slechte luchtkwaliteit en waar er weinig risico op wateroverlast is. De routes zijn voorzien van veilige oversteekpunten in de vorm van verkeerseilanden, zebra's en voetgangerslichten.

Verkeersoverlast wordt beperkt door verkeersremmende maatregelen en eenrichtingsverkeer en geen auto's geparkeerd op het voetpad. Veiligheid is ook hoger als er straatverlichting is en geen misdrijf op straat (zakkenrollers). De routes worden nog aantrekkelijker als ze langs een rivier, gracht of vijver gaan, met groene gevels, aangename geuren en biodiversiteit, een hoge bebouwingsdichtheid en de aanwezigheid van een recreatiegebied op de route. De route wordt ook aantrekkelijker als er beschutting is tegen regen en zon en weinig kans op windhinder. Het wordt minder aantrekkelijk als de route last heeft van zwerfhonden, hondenpoep, bedelaars, zwervers en drugsverkopers en afval. Daarentegen zijn bankjes, pleintjes en bedrijvigheid aan de plint weer welkom.

Alleen de doelgroepen Interesse, Hondenbezitters, Natuurbeleving en Gezelligheid worden iets minder bediend met deze route (tabel 15).

Tabel 15 Indicatoren die essentieel (2) of aangenaam (1) zijn bij 50% van de doelgroepen.

Indicator	Haast	Traag	Gezelligheid	Tussen uit	Hondenbezitter	Interesse	Natuurbeleving	Fysieke uitdaging	Kind	Werk en Onderwijs	Beperking	Toerist	Som belang
Dichtheid aan kruispunten	2	2		2				1	1	1	1	1	11
Geluidshinder		1		2		1	2			1	2	1	10
Hitte gevoelstemperatuur	1	2	1	1				1		1	1	1	9
Boulevard, wandelpromenade	1	1	2	1		1		1			1	1	9
Rivier		1	1	2			1	1		1	1	1	9
Vijver		1	1	2	1			1	1	1	1		9
Beschutting tegen regen en zon	1	1	1		1				1	2	1	1	9
Leisure bestemming op 500m		1	2	1		1				1	1	2	9
Bankjes		2	2	1					1	1	1	1	9
Verkeerseilanden	1	2		1				1		1	2	1	9
Zebra		2		1				1	1	1	2	1	9
Voetpad op trap	2	2	1	1				1			2		9
Geluidshinder bromfiets en scooter		1		2		1	2			1	2		9
Hoogteverschil	1	2					1	2	1		2		9
Luchtkwaliteitindex	1	1		1				1	1	1	1	1	8
Straatverlichting	1	1		1				1	1	1	1	1	8
Hondenpoep	1			1	1			1	1	1	1	1	8
Zwerfhonden	1	1			1			1	1	1	1	1	8
Aangename geuren	1	1	1	1	1					1	2		8
Druknoppaal/voetgangerslicht	1	2							1	1	2	1	8
Recreatiegebied		1	1	1				2	2	1			8
Verkeersremmend/drempel	1	1		1				1	1	1	1		7
Bebouwingsdichtheid	1	1				1			1	1	1	1	7
Speeltuinen, kinderboerderij 500m		1	1	1					2	1	1		7
Auto op voetpad	1			1				1	2	1	1		7
Pleintjes			2	1		1			1		1	1	7
Bedrijvigheid plint (voordeuren)	1		2	1		1		1				1	7
Kans windhinder	1	1		1				1		2	1		7
Biodiversiteit		1		1			2		1	1	1		7
Risico op wateroverlast	1	1		1				1		1	1		6
1 of meer richtingsverkeer	1	1		1					1	1	1		6
Misdrijf en inbraak op straat	1	1	1	1							1	1	6
Gracht			1	1				1		1	1	1	6
Groene gevel		1	1	1	1					1	1		6
Bedelaar, zwerver, drugsverkopers	1	1		1					1	1		1	6
Afval op straat	1	1		1						1	1	1	6

De geselecteerde indicatoren zijn vrij goed te meten via de Loopscore (Goossen et al, 2021), want van 23 van de 36 indicatoren zijn data opgenomen. Alleen data over veiligheid (auto's op voetpad, misdrijf)

en Aantrekkelijkheid (hondenpoep, zwerfhonden, bedelaars, zwervers, drugsverkopers, afval op straat en aangename geuren en groene gevels) ontbreken.

3.4 Zones met een specifieke belevingsfeer

Een andere manier voor beleidsmedewerkers om rekening te houden met diverse doelgroepen is om een diversiteit aan belevingsferen te creëren binnen een wijk om zoveel mogelijk mensen te verleiden om te gaan lopen. Deze belevingsferen kunnen plekken zijn zoals grootstedelijk centrum, parken en pleintjes met een bepaalde belevingsfeer, speelvriendelijke ruimten.

Plekken rond grote ov-knooppunten zouden meer ingericht kunnen worden voor de doelgroep met Haast. Grootstedelijke centra trekken veelal doelgroepen aan met het motief Gezelligheid en Toeristen. Pleinen en buurten met veel cultuurhistorische gebouwen is interessant voor de doelgroepen Interesse en Toeristen. Parken kunnen worden ingericht met de gebruiks- en belevingswaarden die bij de motieven passen. In het ene park meer gericht op Natuurbeleving en biodiversiteit, een ander park meer op Fysieke uitdaging. Parken kunnen ook ingericht worden met weides voor evenementen gericht op de doelgroep Gezelligheid of met speelweides voor de doelgroep Kinderen. Indien een park groot genoeg is kunnen er zones met diverse belevingsferen worden gemaakt, gericht op de motieven behorende bij de diverse doelgroepen.

Groene bedrijventerreinen zijn voor de doelgroep Werk en onderwijs interessant. Rond scholen zouden de routes ingericht kunnen worden voor de doelgroep Werk en onderwijs en Kinderen. Elke wijk kan bijvoorbeeld ruimte creëren om voor de doelgroep 'Even tussen uit' een ommetje via een groene route te ontwikkelen. Deze groene corridors kunnen met elkaar verbonden worden, onder andere naar het landelijk gebied zodat er een connectie tussen stad en land ontstaat.

4 Conclusies en aanbevelingen

Dit overzicht geeft beleidsmedewerkers van overheden handvatten om de voetgangersinfrastructuur per doelgroep te kunnen beoordelen. Het is een hulpmiddel bij bijvoorbeeld een schouw in de buurt of wijk, al dan niet geautomatiseerd door middel van de reeds ontwikkelde loopscore door Goossen et al (2021). Er kan dan beoordeeld worden of een route of verblijfplek wel of niet geschikt is voor een bepaalde doelgroep en wat daar aan gedaan kan worden om het geschikter te maken. Daarbij zal het zelden voorkomen dat dezelfde route voor iedereen geschikt is. Daarom is een indeling gemaakt in routes waarbij de indicatoren voor 75% van de doelgroepen essentieel c.q. veraangemen. Dit zijn in totaal twintig indicatoren.

Het blijkt dat voor bijna alle doelgroepen groenblauwe routes van belang zijn. Maatwerk per doelgroep zit vooral in niet-groenblauwe indicatoren.

Dit maatwerk komt naar voren bij indicatoren die bij 50% van de doelgroepen van belang zijn. Dit zijn vooral veilige groene omgevingsroutes met 52 indicatoren bovenop de al eerder genoemde 20 indicatoren.

Daarnaast zijn er plekken te selecteren waarbij een belevingssfeer kan worden gecreëerd voor een bepaalde doelgroep. Plekken met verschillende belevingssferen geeft een keuze om voor voetgangers vanuit een motief naar een bepaalde plek te gaan. Dit zou het lopen kunnen stimuleren.

Deze studie naar doelgroepen onder voetgangers is een poging om doelgroepen op hoofdlijnen te onderscheiden. Het verdient aanbeveling om gericht onderzoek te doen onder voetgangers naar hun specifieke wensen, motieven en persoonlijke kenmerken om doelgroepen op een meer systematische wijze te onderscheiden. Daarnaast zou onderzocht kunnen worden in hoeverre ze de 160 indicatoren van belang vinden.

5 Literatuur

CROW-KpVV, 2021. Uitwerking kwaliteitseis aantrekkelijkheid van looproutes. CROW, Ede.

Geerts, G., H. Heesterkamp & C. Kruyskamp. 1984. Van Dale; Groot woordenboek der Nederlandse taal. Van Dale Lexicografie, Utrecht/Antwerpen.

Goossen, C.M. & T.A. de Boer, 2007. Recreatiemotieven en belevingsferen in een recreatief landschap; Literatuuronderzoek. Wageningen, Alterra, Alterra-rapport 1692.

Goossen, C. M., Kruit, J., Donders, J. L. M., & van Rooij, B. (2009). Smaakmakers voor landschappen op basis van recreatiemotieven: eerste aanzet om belevingsfactoren in landschappen te creëren (No. 1932). Alterra.

Goossen, C.M., R.J.H.G Henkens, I. Woltjer, 2010. Ontwikkeling behoefte aan recreatie-activiteiten en relatie met motieven; Analyse vrijetijdsgegevens voor een herijking van recreatietekorten. Wageningen, Alterra, Alterra-rapport 2034

Goossen, C.M. en J. Donders (2011). recreatiemotieven in Het Nationaal Landschap Het Groene Woud. Wageningen, Alterra. Alterra-rapport 2114

Goossen, C. M., & de Boer, T. A. (2012). Recreatieschouw: groengebieden schouwen op basis van recreatiemotieven (No. 2301). Alterra.

Goossen, C.M., F. Rip, I. Staritsky, D. Thomas, 2021. Beloopbaarheid gemeten; pilotstudie naar de mate van beloopbaarheid van ov-knooppunten en hun buurten in de provincie Utrecht. Wageningen, Wageningen Environmental Research. Rapport 3101.

6 Bijlage 1 Motieven bij recreatie in het landelijk gebied

Iedereen gaat met een ander motief recreëren. De onderstaande vijf verhaaltjes gaan over deze verschillende motieven.

	<p><u>1. Gezelligheid:</u></p> <p>Gezellig samen met vrienden of familie op stap. Lekker in de zon zitten, “terrasje pikken” of luiëren. Recreatieve activiteiten worden voor u georganiseerd en zijn vooral gezellig en leuk om te doen. De activiteiten duren niet te lang en zijn niet te inspannend. Pret hebben met elkaar en gezelligheid zijn belangrijk.</p>
<p><u>2. Er tussen uit:</u></p> <p>Even de batterij opladen. Genieten, lekker bijkomen en weg uit uw dagelijkse omgeving. Stress verdwijnt door lekker buiten te zijn en nergens meer aan te denken. Het bezoek aan een groene omgeving is een ontsnapping aan het dagelijkse leven en een groene omgeving is hét decor om tot rust te komen</p>	
	<p><u>3. Interesse voor gebieden:</u></p> <p>Lekker er tussenuit en ook nog iets leren. Interessante dingen te weten komen over de natuur en cultuur en ook bekijken. Informatiebordjes met beschrijvingen en interessante verhalen en weetjes geven invulling aan uw interesse. Een excursie met iemand die veel over de omgeving kan vertellen, geeft een extra dimensie aan het bezoek.</p>
<p><u>4. Volledig opgaan in planten- en dierenwereld:</u></p> <p>Liefde voor natuur is het kernwoord. De liefde voor de natuur uit zich in het alles willen weten over vogels, zoogdieren, andere fauna of flora. Als er eventueel soorten zijn die niet herkend worden, zoekt u ze op in een handboek. Eigenlijk wilt u kunnen struinen door de natuur. Het liefst doet u dat alleen, of met iemand die ook dezelfde interesse en liefde voor natuur heeft.</p>	
	<p><u>5. Uitdaging:</u></p> <p>De fysieke uitdaging wordt aangegaan. Gezond blijven door sportieve activiteiten zoals mountainbiken, wandeltochten, nordic walking, hardlopen of een andere vorm van inspanning; als het maar inspannend, uitdagend en gezond is. Een groene omgeving is een mooi decor maar de beleving richt zich vooral de op uitdaging</p>

7 Bijlage 2 Indicatoren die essentieel (2) of aangenaam (1) zijn bij de doelgroepen.

Hoofdindicator	Indicator												
		Haast	Traag	Gezelligheid	Tussen uit	Hondenbezitter	Interesse	Natuurbeleving	Fysieke uitdaging	Kind	Werk en Onderwijs	Beperking	Toerist
Infrastructuur	Voetgangerszone/pleintjes			2	1					1		1	1
	Voetpad in park	1	1	1	2	2		1	2	1	1	1	1
	Voetpad	2	2	1	2	2	2	1	1	2	2	2	2
	Inrit											2	
	Voetpad op trap	2	2	1	1				1			2	
	Fietspad	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Woonerf									1		1	
	Ruiterpad												
	rijbaan	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Modaliteitsscheiding	1	1		1			1	1	2	1	1	1
	Dichtheid aan kruispunten	2	2		2					1	1	1	1
Omgevings- kwaliteit	Geluidshinder		1		2		1	2			1	2	1
	Luchtkwaliteitindex	1	1		1				1	1	1	1	1
	risico op wateroverlast	1	1		1				1		1	1	
	hitte gevoelstemperatuur	1	2	1	1				1		1	1	1
	Verkoelend effect groen/blauw	1	2	1	1			1	2		1	1	1
	Geluidshinder bromfietsen		1		2		1	2			1	2	
	Geurhinder wegverkeer	1	1		1						1	1	
	Geurhinder bedrijven	1	1		1						1	1	
Directheid	Essentiele school vz 1000m									1	2	1	
	Essentiele zorg vz 1000m		1								1	1	
	Essentiele food vz 500m		1								1	1	
	Bereikbaarheid speeltuinen, kinderboerderij 500m		1	1	1					2	1	1	
	Leisure bestemming op 500m		1	2	1		1				1	1	2
	Bereikbaar publiek gebouw										1	1	
	Fijnmazigheid ov 800m	2	1									1	1
	Verbinding voetpaden/netwerk	2	1	1	2	1	1		2	1	2	1	1
	Doodlopende straten, steegjes	2								1			
Toegankelijk	Lengte wegdeel connectiviteit	2	2		2	1	1		1	1	1	1	1
	Breedte wegdeel	2	2	2	1	1	1		2	2	2	2	1
	Verharding wegdeel	1	2					1			1	2	
	Molgoten		1									2	
	Putdeksels, roosters	1							1			2	
	abri	1			1				1			1	
	bolder	1			1				1			1	
	brievibus	1			1				1			1	
	reclamebord	1			1				1			1	
	fietsenrek	1			1				1			1	
	telefooncel	1			1				1			1	
	boomspiegel	1			1	1			1			1	
	parkeermeter	1			1				1			1	
	container, glasbak, recycling, prullenbak	1			1				1			1	
	verkeersbord en palen	1			1				1			1	
	kast	1			1				1			1	
	Geleidelijnen, trapleuning		1		1							2	

Hoofdindicator	Indicator	Haast	Traag	Gezelligheid	Tussen uit	Hondenbezitter	Interesse	Natuurbeleving	Fysieke uitdaging	Kind	Werk en Onderwijs	Beperking	Toerist
	Openbare toiletten	1			1				1			1	
	Terras als barrière	1			1				1			1	
	Loopbruggen	2			1				1		1		
	Tunnels	2									1		
	Pontjes			1									
	Spoorwegovergang	2			1				1		1		
	Hoogteverschil	1	2					1	2	1		2	
	Hoogte/lage onderdoorgang	1										1	
	Hoogte stoeprand		1									2	
	Gladheid	2	1						1		1	1	
	Onderhoud wegdeel	2	2						1		1	2	
	Auto op voetpad	1			1				1	2	1	1	
	Wandelcultuur			1	1		1						
	Bewustzijn waarde van lopen				1						1		
	Exclusiviteit, iedereen lopen		1	1	1							1	
Levendigheid	Leegstaand/vervallen gebouw			1									
	bankjes		2	2	1					1	1	1	1
	pleintjes			2	1		1			1		1	1
	speeltuin/voorziening		1	1	1					2			
	Menging wonen/werken				1						1		
	Overkapping/luifel	1	1								1		
	Bedrijvigheid van plint (deur)	1		2	1		1		1				1
	Sociale activiteiten	1	1	1	1		1						
	Straatmuzikanten	1		1	1		1						1
	loopdrukte	2	1	1	1	1			2	1	1	1	1
	Terrassen			2							1		2
	Openluchtpodium			1			1			1			1
Allure	Oude gebouwen			1	1		2						1
	Theater, musea, kastelen 10m			2			2						1
	Rijksmonumenten				1		2						1
	Boulevard, wandelpromenade	1	1	2	1		1		1			1	1
	Hoogte gebouwen												
Veiligheid	Parkeerplaats auto's									1	1	1	
	Maximum snelheid auto's				1					2	2	2	
	Verkeerseilanden	1	2		1				1		1	2	1
	straatverlichting	1	1		1				1	1	1	1	1
	Berm al dan niet groen				1	1							
	cameratoezicht												
	verkeersremmend/drempel	1	1		1				1	1	1	1	
	verkeerafsluitende straat	1	1		1					1		1	
	1 of meer richtingsverkeer	1	1		1					1	1	1	
	verkeerslichten		1								1		
	drukknoppaal/voetgangerslicht	1	2							1	1	2	1
	Duur voetgangerslicht	2	2						1		1	2	
	zebra		2		1				1	1	1	2	1
	Risicogebied rampen			1	1								
	Verkeersdrukte	1	1	1	1	1			1	2	2	2	1
	Verkeersslachtoffers												
	Fietsdrukte	1	1	1	1	1			1	1	1	1	1
	Shared spaces	1	1		1				1		1		
	BOAs politie-surveillance												

Hoofdindicator	Indicator	Haast	Traag	Gezelligheid	Tussen uit	Hondenbezitter	Interesse	Natuurbeleving	Fysieke uitdaging	Kind	Werk en Onderwijs	Beperking	Toerist
	Straatcoaches												
	Buurtpreventie app												
	Misdrijf en inbraak op straat	1	1	1	1							1	1
	Image			1									1
Aantrekkelijk	beelden				1		2						1
	fontein			1	1		1			1			1
	Herdenkingsmonument				1		2						1
	Gevelverdeling (N panden)				1		1						
	Bomen		2	1	2	1		1	1	1	1	1	1
	Houtwal				1	1		1	1				
	groene Berm/lage vegetatie				1	1		1	1		1		
	beek		1	1	2	1		1	1	1	1	1	1
	rivier		1	1	2			1	1		1	1	1
	kanaal				1				1				
	sloot				1	1				1			
	gracht			1	1				1		1	1	1
	greppel/droge sloot					1							
	vijver		1	1	2	1			1	1	1	1	
	oever		1	1	1	1		1	1	1	1	1	
	voortuin		1		1								
	struiken/haag		1		1	1			1		1		
	begraafplaats		1		1		1						
	park en plantsoen		2	2	2	2		1	2	2	2	2	1
	recreatiegebied		1	1	1				2	2	1		
	sportterrein			1					2	1			
	volkstuin			1									
	natuurgebied		2	1	2	1		2	1	1	2	1	1
	bos		2	1	2	1		1	1	1	2	2	1
	Agrarisch terrein				1	1	1		1				
	Grasland				1				1	1			
	Gemengd landgebruik		1	1	2	1			1	1	1	1	1
	Groene uitstraling (privé en publiek groen)		2	1	2	1		1	1		2	2	1
	hondenuitlaatplaats			1	1	2						1	
	Hoogspanningsmasten				1								
	Afvalbak					1							
	bloembak/hangers		1	1	1						1		1
	uitzichtpunt			1	1		1						1
	kans windhinder	1	1		1				1		2	1	
	beschutting tegen regen/zon	1	1	1		1				1	2	1	1
	Biodiversiteit		1		1			2		1	1	1	
	Bebouwingsdichtheid	1	1				1			1	1	1	1
	Open ruimte/onbebouwd					1				1			
	Groene schoolpleinen									2	2		
	waterspeelplaats			1	1					2			
	Aangename geuren	1	1	1	1	1					1	2	
	Groene gevel		1	1	1	1					1	1	
	Operatie Steenbreek		1	1	1	1					1		
	Plezierige weersomstandigheden												
	Wadi				1	1				1			
	Straatverkoop, stalletjes	1		1			1						1
	Landmarks	1			1		2						1

Hoofdindicator	Indicator	Haast	Traag	Gezelligheid	Tussen uit	Hondenbezitter	Interesse	Natuurbeleving	Fysieke uitdaging	Kind	Werk en Onderwijs	Beperking	Toerist
	Hondenpoep	1			1	1			1	1	1	1	1
	Zwerfhonden	1	1			1			1	1	1	1	1
	Bedelaars, zwervers, drugsverkopers	1	1		1					1	1		1
	Vandalisme		1		1							1	1
	Graffiti/muurschilderijen						1						
	Hangjongeren	1	1		1						1		1
	Afval op straat	1	1		1						1	1	1
	Onderhoud groen		1	1	1						1	1	
Beweg-	Toeristische informatie			1			1						2
wijzing	Wegwijzers	1		1			1						1
	Straatnaambordje	1		1			1			1			1
	Overzichtskaart						1						1
	Wandelroutes			1	1		1						2